

Іскри.

Зима.

Скільки разів побачу воробців, що надуті сидять без голосу, мов кругленькі бульби, пригадується мені зима, яку я першу запам'ятав. Одна, чи дві, чи три, чи ще більше, цього вже не розріжню, скільки було тих зим, а вони в моїй душі злилися в одну — в першу, яку я запам'ятав.

І виступають у моїй свідомості образи та почування з тих моїх дитинячих років, коли я ще не мав ніякої своєї історії, коли в мені відзивалася чиста, молода людська природа, а не наука, не історія, не світ. Святі образи й почування, такі багаті змістом і блиском — життям!

Землю припоросив сніжок, а на „торині“, на валі з соломи сидять надуті воробці без голосу, мов кругленькі бульби.

„Торина“ на нашому гумні.

В „торині“ вівці.

Прибіг до мене старший брат:

„Маємо ягнята!“

Серце в мені забренило з радості, як пчїлка, коли з улия вилітає в квітистий світ.

Ми з братом уже при „торині“. Надуті воробці пурхнули з-перед нас і сіли собі недалечко.

— Ади, ади, ягнятка! Двоє ягняток!

Які біленькі, кучеряві!

— Ади, ади, як це вертить хвостиком!

Найбільше наше бажання, найдорожче і найсолодше, було: взяти ягнятка на руки, погласкати їх, притулити до себе. Та ми боялися, що сказав би на це батько. І тільки приглядалися ягняткам.

А ягнятка, новородки, ще хиталися на своїх грубеньких, довженьких ніжках — щойно призвичаювалися ходити. Мати — вівця від часу до часу відзивалася до них лагідним меканням. Нам здавалося, що вони — такі милі, такі ніжні — рухаються у нашому серці..

Надуті воробці без голосу, мов кругленькі бульби, сиділи на „торині“.

— — — — —

Ні, аналіза, рефлексія людського розуму, ніколи не вичерпає життя. Вона тільки трупа може розложити на часті, перевірити.

А повне, правдиве життя можемо тільки приймати і приймати.

Шлях великих.

(Дітям в альбом)

Мій сину! Коли хочеш осягнути щось великого, то памятай, що ніщо велике задурно і легко не приходить (хіба на льотерії, та в тому нема людської заслуги, як і в тому, що хтось родився багатим).

Хто шукає своєї вигоди і звичайні життєві приємності ставить собі за ціль життя, цей, як Христос каже, „вже має свою заплату“.

А хто хоче осягнути щось великого, чи в науці, чи в штуці, чи в службі свому народові, чи в службі Богу, цей мусить посвятитися для свого ідеалу і спалюватися для нього, як свічка на вівтарі. Він повинен знаходити приємність у терпінні, в пригадах і стражданнях, які зближують його до його ідеалу, і повинен більше цінити свій ідеал, ніж своє життя.

Своїм ідеалом повинен він так просякнутися, щоби ним жити день і ніч, з року в рік, заєдно про нього думати і відчувати під його диктатом. Адже шукаючі перел не знаходять їх щодня, довго мусять трудитися і чекати, заки найдуть найкращу. Твій ідеал з твоєї свідомости, з твого „я“ повинен зійти в незбагнуті глибини твоєї півсвідомої і несвідомої „природи“, щоби й вона стала працювати для здійснення твого ідеалу. Справді великого діла може доконати тільки природа, де наше „я“ працює спільно з Богом, бо природа це божа лябораторія.

Ось це „шлях великих“. Треба душу свою положити за здійснення свого ідеалу, як це Христос навчав і сам на собі показав. І Христос не був би такий великий і правдивий, якби шлях його життя не був такий великий і правдивий.

Одначе памятай, що не надурно дав тобі Бог розум. Контрасти чигатимуть на тебе й тут. Не бери на себе більше тягару, ніж мусиш; не роби себе відлюдком без потреби.

Та й в тому мірилом є „дух часу“.

А наш „дух часу“ такий, що не любить штучної дивовижі в житті, бо любить природу.

